

Előterjesztő: Gadus István és Kovács László önkormányzati képviselők

Tárgy: A holokausz debreceni áldozatainak emlékére köztéri műalkotás felállítása a Halköz téren, (vagy más méltó helyen az egykori gettó területén), valamint pályázat kiírása köztéri műalkotás készítésére

Iktatószám:/2010.

Feladatot jelent: Varga László
Városfejlesztési Főosztály vezetője

Szentei Tamás
Kulturális Osztály vezetője

Kovács Lászlóné
Gazdálkodási Főosztály vezetője
részére

Véleményező bizottság: Kulturális Bizottság
Pénzügyi Bizottság
Tulajdonosi Bizottság

**Törvényességi véleményezésre
benyújtás időpontja:** 2010. augusztus 9.

Törvényességi ellenőrzést végezte: Dr. Percze Krisztina

TISZTELT KÖZGYŰLÉS!

2010. április 16-án volt 66 éve, hogy elkezdték gettókba zárni a magyarországi zsidókat. Az Országgyűlés 2000-ben döntött úgy, hogy ez a nap a holokauszt áldozatainak magyarországi emléknapja legyen.

A magyarországi zsidóság elpusztítása Auschwitz-cal fonódott össze, mivel az 1944. május 15-én kezdődött és július 9-ig tartó „magyar akcióban” 56 nap alatt – német adatok szerint – 437.402 zsidót deportáltak Magyarországról, 15 ezer fő kivételével mindegyiküket Auschwitz-Birkenaubá. Közülük 542-en éltek túl a holokauszt poklát, ennyi volt a magyar az 1945. január 27-én felszabadított mintegy 7 ezer fogoly között.

Debrecen lakosságának – akkoriban – mintegy 8-10 százaléka volt izraelita. A közel 10.000 fős közösség a német megszállásig viszonylagos biztonságban élt, bár a zsidótörvények általi jogfosztó intézkedések sok család életét megkeserítették.

A IV. „zsidótlanítási műveleti zónaként” nyilvántartott debreceni csendőrkerületben 1944. május 9-én kezdődött a gettósítás, majd június 16-án kezdődött el a koncentráció második szakasza, a gettók felszámolása és a gyűjtőtáborok felállítása, a deportálás.

Debrecenben kis és nagy gettót alakítottak ki, a Széchenyi és Hatvan utca között, illetve a hatvan utca másik oldala irányában, a Zúgó, Csokonai utcák felé. A gettókból kerültek a zsidók a Serli téglagyárba, ahonnan négy szerelvénnel szállították el őket június 26-27-28-29-én. A vasúti vágányok bombázása miatt két vonat Auschwitz helyett a Bécs melletti Strasshofban kötött ki, s mint utóbb kiderült, ez volt az „életmentő szerelvény”. Akik Auschwitzba kerültek, szinte mind meghaltak.

A debreceni zsidóság vesztesége a deportálások és a munkaszolgálat következtében 4.028 fő volt, az egész közösség fele. A túlélők közül sokan nem tértek vissza a civisvárosba, a legtöbben az Egyesült Államokban és Izraelben telepedtek le.

Debrecen városa régi adósságát törleszti egy, a holokauszt debreceni áldozatainak emlékét őrző köztéri műalkotás felállításával. Debrecen polgármestere 2004. május 7-én a debreceni és határon túli magyar ajkú zsidó hitközségek nemzetközi találkozásán jelentette be, hogy „a város méltó emlékhelyet kíván állítani a zsidó áldozatoknak a most átalakuló Halköz téren.”

Mivel a tér rekonstrukciója előrehaladott állapotban van, ezért dönteni szükséges a holokauszt debreceni áldozatainak emléket állító köztéri műalkotás állításáról ott, vagy más méltó helyen, az egykori gettó területén.

HATÁROZATI JAVASLAT:

A Közgyűlés Kovács László és Gadus István képviselők előterjesztésére az 1990. évi LXV. törvény 10. § (1) bekezdés h) pontjában, valamint az 1991. évi XX. törvény 109. § (1) bekezdésében biztosított hatáskörében eljárva

1. „A” változat: Köztéri műalkotást kíván felállítani a holokausz debreceni áldozatainak emlékére a Halköz téren.

„B” változat: Köztéri műalkotást kíván felállítani a holokausz debreceni áldozatainak emlékére, arra méltó helyen, az egykori gettó területén.

2. Nyilvános pályázatot ír ki az 1. pontban meghatározott helyen létesítendő, a holokausz debreceni áldozatainak emléket állító köztéri műalkotás elkészítésére.

3. „A” változat: A műalkotás megvalósításához legfeljebb 10 millió forintot biztosít Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2010. évi költségvetéséről szóló 1/2010. (I.18.) Ö.r. V. melléklet 5.XIII. 13.1. „általános tartalék” sora terhére.

„B” változat: Kötelezettséget vállal arra, hogy a műalkotás megvalósításához legfeljebb 10 millió forintot biztosít Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2011. évi költségvetésében.

Határidő: „A” változat: azonnal
„B” változat: a 2011. évi költségvetés tervezése

Felelős: Gazdálkodási Főosztály vezetője

4. Elfogadja a műalkotásnak az alkotó által meghatározott részén elhelyezésre kerülő alábbi szöveget:

„A holokausz 4028 debreceni áldozatának emlékére”
(1944-2010)

5. Megbízta a Kulturális, valamint a Városépítési Osztály vezetőjét a pályázat kiírásához és a műalkotás közterületi elhelyezéséhez szükséges intézkedések megtételével.

Határidő: „A” változat: azonnal
„B” változat: a 2011. évi költségvetés tervezése

Felelős: Kulturális Osztály vezetője
Városépítési Osztály vezetője

A határozati javaslat elfogadása minősített többséget igényel.

Debrecen, 2010. május 17.

Gadus István s.k.
önkormányzati képviselő

Kovács László
önkormányzati képviselő